

4. Kamiński, S., Cieslińska, A., Kostyra, E. Polymorphism of bovine beta-casein and its potential effect on human health. J Appl Genet 48:1.89-98. - 2007.

УДК 338.43(477)

РЕАЛІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО АГРАРНОГО СЕКТОРА

Слюсаренко А.В., канд. екон. наук, доцент
e-mail: a.sluyarenko@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Українська дійсність останніми роками має виразні характеристики тяжіння до аграрного виробництва. Сільське господарство займає чільне місце в структурі економіки, виходячи з обсягів його результуючих в загальному обсязі валового внутрішнього продукту, зайнятого населення, експорту та ін. Аграрний сектор визначається як один з основних та бюджетоутворюючих адже сальдо експортно-імпортової діяльності має позитивне значення за роками. Проте, висновок стосовно доцільності зміщення акцентів на користь аграрного виробництва в системі національної економіки є неоднозначним адже згідно з сучасними науковими концепціями країна з суттєвим рівнем аграризації має ознаки низького рівня економічного розвитку, що підтверджується постулатами секторальної структури економіки та її нормативами. Натомість варто зважати на якісні параметри розвитку в розрізі сектору, які мають відображати високу динаміку ефективності з огляду на збереженні обсягів використовуваних ресурсів.

Вітчизняне сьогодення підтверджує все більшу схильність до аграрного напряму розвитку. Сільськогосподарський вектор є одним з пріоритетних в системі розвитку національної економіки адже частка результатів аграрного виробництва в структурі валового внутрішнього продукту останніми роками зростає. В умовах розвитку переважання аграрного сектору в національній економіці варто зважувати на показники ефективності та якісні параметри даного розвитку.

Першочергово доцільно зауважити на тому, що Україна є лідером за рівнем розораності в світі. В той же час, маємо зважити на стан залучення людських ресурсів в процес аграрного виробництва. Перш за все, до уваги приймаються саме визначенні дві ознаки адже вони є ключовими ресурсами, які використовуються в процесі формування сільськогосподарського продукту. Класичні наукові бачення зводяться до того, що маємо такі види економічного розвитку як екстенсивний та інтенсивний, і більш бажаним для будь якої держави є саме інтенсивний адже він вбачає отримання вагоміших результатів при зменшенні використовуваної ресурсної бази [1, с. 48]. Тож варто звернути увагу на динаміку результуючих аграрного сектору і яким чином вони корелюють із коливаннями в обсягах використовуваних ґрунтів та людських ресурсів. В кінцевому випадку даний аналіз надає можливість визначити якість

розвитку в розрізі аграрного сектору зокрема та національної економіки загалом. Відповідні дані щодо розораності території України та кількості зайнятих в аграрному секторі приведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Показники використання земельних та людських ресурсів в аграрному секторі [2]

Показники	Роки					
	2005	2010	2012	2014	2016	2018
Рівень розораності, %	53,80	53,81	53,88	53,90	53,92	53,93
Площа с/г угідь, тис.га	41625	41576	41536,3	41511,7	42726,4	41489,3
Площа орних земель, тис.га	32473,4	32476,5	32518,4	32531,1	32541,3	32544,3
Чисельність зайнятих, тис.осіб	3986,3	3094,5	3496,0	3091,4	2866,5	2937,6
Обсяг валового виробництва с/г продукції, млн.грн	179605	195390	269983	381227	634040	842925

Аналізуючи приведені в таблиці 1 дані можемо підтвердити зроблений раніше висновок стосовно нарощування вартісних обсягів виробництва продукції аграрного виробництва протягом досліджуваного періоду. Проте, при збільшенні обсягів виробництва чисельність зайнятого в сільському господарстві населення зменшується і в 2018 році вона складає всього 2937,6 тис.осіб. що менше на 26,3 % у порівнянні з 2005 роком. В певні періоди спостерігається збільшення кількості зайнятих в аграрному секторі але в кінцевому випадку все ж таки маємо позитивну з економічної точки зору ситуацію скорочення частки людської праці. Натомість площа сільськогосподарських угідь залишається відносно сталою протягом всього досліджуваного періоду, в той час як площа орних земель в Україні невинно зростає за роками і в 2018 році рівень розораності складає вже 53,93 %, що перевищує аналогічний показник 2005 року на 0,13% [2]. Для формування висновку щодо ефективності розвитку аграрного сектору варто проаналізувати відносний показник розподілу загального обсягу виробництва сільськогосподарської продукції на одиницю орної площі, що відображає рисунок 1.

Рис. 1. Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції в розрахунку на одиницю орної площі, грн [2]

Дані рисунку відображають позитивну динаміку виробництва продукції сільського господарства на одиницю орних земель. Це є свідченням опанування інноваційних технологій ведення господарської діяльності загалом та виробництва окремих видів продукції зокрема. Показник є свідченням позитивної якості розвитку аграрного сектору адже при незначних зростаннях обсягів використання земельних ресурсів маємо чималі значення результуючих, які сповна виправдовують доцільність додаткової розораності українських ґрунтів. Більш вагомим є питанням якою є якість даного роду відносного вартісного зростання і чи не є дане зростання результатом галопуючої інфляції. В даному випадку доцільно провести розрахунки в іноземній валюті, а саме доларах США, і дані обчислення мають бути проведеними з урахуванням валютного курсу на момент актуальності результату. Відповідні дані приведено на рисунку 2.

Рис. 2. Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції в розрахунку на одиницю орної площі, дол.США [2]

При аналізі відносного показника виробництва сільськогосподарської продукції у розрахунку на одиницю орної площі у доларах США маємо руйнацію раніше сформованого висновку стосовно високої ефективності аграрного виробництва адже значення 2016 та 2018 років є значно меншими від 2005, 2012 та 2014 років. Тож український аграрний сектор має малоефективну стратегію аграрного центризму вітчизняної економіки, яка має ознаки екстенсивного типу економічного розвитку. Відповідно маємо проблеми розвитку за замовчуванням адже він досягається у випадку збереження ресурсного потенціалу і досягнення при цьому динаміки результатів від економічної діяльності.

Аграрні реалії українського сьогодення демонструють збільшення навантаження на наявну ресурсну базу при незначних змінах в результуючих діяльності, що вимагає зміни якісних параметрів та опанування інноваційних технік і технологій в сфері аграрного виробництва. Такий стан речей нівелює намагання досягнення високих показників розвитку національної економіки загалом адже вичерпання ресурсного потенціалу в кінцевому випадку призводить до зниження ефективності та втрати позицій конкурентоспроможності. Стратегію розвитку аграрного сектору України доцільно переглянути та внести в неї ряд системних коректив, які в кінцевому

випадку дадуть можливість удосконалення діючих господарських механізмів та досягнення інноваційного типу розвитку.

Список використаних джерел

1. Верхоглядова Н.І., Дробот С.А. Сутність та компаративний аналіз типів розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 33. С. 46-50
2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 631.893

ВИРОБНИЦТВО І ЗАСТОСУВАННЯ ФОСФОРНИХ ДОБРИВ

Сидякіна О. В., к. с.- г. н., доцент
Ковтун Д. М., здобувач вищої освіти
e-mail: dkovtun0902@gmail.com

Херсонський державний аграрно-економічний університет, Україна

Фосфорні добрива – мінеральні добрива, солі кальцію і амонію фосфорної кислоти. До них відносяться суперфосфат, подвійний суперфосфат, амофос, діамфос, ортофосфат, метафосфат калію, преципітат, томасшлак, фосфоритне борошно, кісткове борошно та ін. [1].

Внесення фосфорних добрив стимулює процеси запліднення квіток, зав'язування, формування і досягання плодів сільськогосподарських культур.

Фосфорні добрива класифікують за ступенем розчинності та доступністю засвоєння рослинами на:

- водорозчинні (суперфосфати);
- напіврозчинні (преципітат, томасшлак, фосфатшлак, знефторені фосфати та ін.);
- нерозчинні (фосфоритне і кісткове борошно).

Сировиною для виробництва фосфорних добрив служать апатити, фосфорити, кістки, сірчана і фосфорна кислоти. Апатит – мінерал, що входить до складу вивержених порід, фосфорит – порода осадового походження. У цих природних фосфатах фосфор знаходиться в нерозчинній формі, головним чином у вигляді фторапатиту $\text{Ca}_5\text{F}(\text{PO}_4)_3$ або трикальційфосфату $\text{Ca}_2(\text{PO}_4)_2$.

Для отримання фосфорних добрив, елементи яких будуть добре засвоюватися рослинами, необхідно перевести нерозчинні природні фосфати у водорозчинні форми або легкозасвоювані солі. Цей перехід здійснюється розкладенням апатитів і фосфоритів кислотами або нагріванням (наприклад, термічна сублимація фосфору) [3].

Методи переробки фосфатних руд в штучні добрива можна розділити на такі групи: